

Arbeidet bestod i ved kontroll-
avhøring av flyktninger, ved åpen
etterforskning eller ved opslukt med
mistenkelige personer å bringe på
det rene hvilke nordmenn i de res-
pektive land var farlige for rikets
sikkerhet, slik at de måtte taes
skritt til å få dem sikret ved inter-
nering, videre hvilke som i Norge
hadde vært medlemmer av N.S. el-
ler på andre måter begått landssvik
slik at de måtte nektes bistand av
norske myndigheter, og endelig
hvilke som hadde vist slikt forhold
at de, selv om de ikke gikk inn un-
der de to foran nevnte kategorier,
ikke burde anvendes i offentlig tjene-
ste eller i militærtjeneste.

Arbeidet blev i Sverige drevet av
Rettsskontoret ved legasjonen i
Stockholm med underavdeling på
Kjesäter mottagercentral. I Storbri-
tannia blev arbeidet i noen tid
ledet av en politifullmektig knyttet
til den militære «E-kontor» under
Forsvarsdepartementet. Fra 1. jan-
uar 1944 blev det opprettet et «Rika-
politets etterforskningskontor» di-
rekte under Justisdepartementet,
hvor de omhandlede saker derefter
blev behandlet.

Politilavdelingen forberedte provi-
soriske anordninger med henblikk
på politiadministrasjonen under
frigjøringen i Norge og etterforsk-
ningen i landssvikoppgjøret.

Både i Sverige og i England blev
det på grunnlag av opplysninger ves-
sentlig fra flyktninger, men også i
noen utstrekning ved direkte for-
bindelse, ført polititjenestemanns-
registre som inneholdt opplysninger
om de enkelte polititjenestemanns
nasjonale holdning. Registret i Eng-
land blev ført vesentlig med hen-
blikk på Justisdepartementets po-
litirepresentanter, registrert i Sve-
rige med henblikk på centraladmi-
nistrasjonen.

Kontoret stod også fra høsten
1943 i forbindelse med Hjemme-
frontens hemmelige politiledelse i
Norge.

Arrestregistre og etterlysningssister.

Ved Rettsskontoret i Stockholm,
heter det videre i redegjørelsen, blev
det på et tidlig tidspunkt igangsatt
arbeide med et N.S.-register, om-
fattende personer i Norge som efter
landssvik opplysninger var medlem-
mer av N.S. eller på annen måte
hadde vist unaksjonal opptreden.

Efter hvert blev registre kort
for de mer fremtredende landsvik-
kere forsynt med ryttere som angav
et angjeldende person burde arre-
steres i første omgang. Fra arkiv-
tet 1942-43 blev dette arbeide med

(M.P.) På et internasjonalt møte
av delegerte fra pelsdyrorganisasjo-
ner over hele verden i Prince Edward
Island blev det vedtatt en resolus-
jon mot økning av pelsproduksjonen
og anbefalt en frivillig reduksjon av
reveavl, fortrinnsvis ved pelsing av
mindreverdige avlsdyr.

En slik reduksjon er for øvrig al-
lerede i gang i alle land og har tvun-
get sig frem selv på grunn av de nu-
værende avsetningsvanekelighetene
som særlig i Amerika neppe vil være
overvunnet hverken til neste år el-
ler i 1950. Man regner med at det
år bare var rundt 800 revegårder
igjen i U.S.A. og neste år antok man

zent den største produsent av selv-
rev- og platinaskinn. Sverige og
Norge har tilsammen rundt 80 pct.
av verdensproduksjonen av blårev.
Efter avsetningsmulighetene for
selvrevskinn i Amerika for tiden er
selvrevproduksjonen der borte ar-
gjort for stort.

Som minkprodusent dominerer U.
S. A. fullstendig, og det er bemer-
kelsesverdig at efterspørselen efter
mink er så stor at praktisk tatt hele
den store 1947-produksjonen ventes
solgt for 1948-produksjonen kommer
på markedet.

Det blev besluttet å holde en ny
verdenskonferanse i Oslo i 1948.

Bigami-loven

Departementet vilde ikke ta risikoen med å underrette
den fraskilte ektefelle i Norge.

En av de anordninger som vakte
den største forferdelse og forbitrelse
her hjemme, da den endelig blev
kjent, var adgangen til skilsmisse
uten at begge parter var hørt.

På folkemunne kaltes denne lov
kort og godt «bigami-loven», i depar-
tementets redegjørelse heter den
«skilsmissebevilling i henhold til
ekteskapslovens § 43, 2. ledd. (2. ledd
betyr: skilsmisse på grunnlag av tre
års faktisk separasjon.)

Nedenfor gjengir vi etter Justis-
departementets melding dets be-
grunnelse for den provisoriske for-
andring i ekteskapsloven.

Departementet sier at det alle-
rede tidlig blev anmodet om bistand
til å opnå skilsmisse for sjøfolk og
andre som efter å ha avbrutt sam-
livet med sin ektefelle hadde op-
holdt sig i lengere tid i utlandet,
ikke sjelden i flere år forut for
krigsutbruddet. I flere tilfeller var
det godtgjort at den hjemneværen-
de ektefelle hadde gjort sig skyldig
i utroskap, hadde vitterlig omgang
med tyskere eller hadde meldt sig
inn i NS. Den krenkede ektefelle la
under disse omstendigheter natur-
lig nok meget stor vekt på anseet
mulig å komme ut av forholdet. En
anvisning fra departementet på å
utsette avgjørelsen til efter krigen
blev under disse omstendigheter
lett misforstått og karakterisert
som rettfornektelse. Skilsmisse i
utlandet var i almindelighet unu-
lig å opnå i Storbritannia som føl-
ge av den der gjeldende strenge
skilsmisselovgivning og ellers på
grunn av de gjengse internasjonale

privatretslige bestemmelser som
henviste saken til behandling av
norske myndigheter.

Det forelå efter departementets
opfatning et legitimt behov for ad-
gang til skilsmisse i tilfeller av den
omhandlede art. På bakgrunn her-
av foranlediget man utfærdiget pro-
visorisk anordning av 15. april 1942
om forandring i ekteskapsloven.
Anordningen åpner adgang til ad-
ministrativ behandling av skils-
misseeansøkninger efter ekteskaps-
lovens paragraf 43, «når en av ekte-
fellene søker om det og det på
grunn av krigstilstand eller andre
særlige forhold ikke er mulig å få
forbindelse med den annen ekte-
felle». I det alt overvelende antall
av skilsmisseeaker som blev be-
handlet av departementet i med-
hold av denne bestemmelse var hu-
struen i Norge, og ektefellene had-
de vært fra hverandre i en årrekke.
Ofte levde mannen sammen med en
ny kvinne og hadde barn med
henne. Hvor samlivet ikke hadde
vært avbrutt i mer enn 3-4 år og
særlig hvis det var mindre barn i
ekteskapet, søkte departementet
undgå skilsmissebevilling ved å få
ansøknungen frafalt, ved direkte
avslag eller ved å forhale saken
lengst mulig m. v. Det blev selv-
sagt også gjort det som under av-
sperrings situasjonen kunde gjøres
for å få bekreftet de opplysninger,
som blev fremlagt om ektefellenes
samlivsforhold. Meddelelse om
skilsmissen til en fraskilt ektefelle
i det okkuperte Norge blev ikke
sendt efter departementets foran-
staltning. På grunn av den dermed
forbundne risiko fant man at dette
i tilfelle burde besørges av den ute-
værende ektefelle selv.

I alt er det meddelt bevillinger i
51 tilfelle under henvisning til pro-
visorisk anordning av 15. april 1942.